

**МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ
СЕВЕРНАЯ ОСЕТИЯ-АЛАНИЯ
ГОСУДАРСТВЕННОЕ БЮДЖЕТНОЕ
ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ
СРЕДНЯЯ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ШКОЛА №47**

**ФЕДЕРАЛЬНАЯ РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
ОСНОВНОГО ОБЩЕГО ОБРАЗОВАНИЯ**

учебного предмета
«Родная (осетинская) литература»
для 8-х классов

Кусæн программæ ирон литературæйæ

(8-æм кълас)

Æмбарынгæнæн фыстæг

8-æм къласы ирон литературæйы Кусæн программæ цæттæгонд æрцыд Федералон паддзахадон ахуырадон стандарты домæнтæм гæсгæ. Кусæн программæ арæзт у «Ирон æвзаг æмæ литературæйы программæтæ 1-11 кълæстæн»-ы

Адæмы монон царды кæддæриддæр стыр ахадындынад уыдис фольклор сæмæ аив литературæйæ. Уыдоны нывæфтыд сæрцыд сæ цард, сæ историйы ахсджиагдæр цаутæ, сæ зонадон фæлтæрддынад. Уыдоны ис зонды суадон, ныхасы фидауц сæмæ бæрзонд идеястæ. Дзырдаивадæн йæ нысаниуæг фæусæлдæр ис нæ рæстæджы. Уый рæзгæ фæлтæры хъомыл кæны гуманизм сæмæ граждайнаг идеалтыл, фидар кæны адæмы удварн, уымæй рæзынц монон сæмæ культурон традицитæ. Уымæ гæсгæ скъолайы куысты ахъазгадæр у литературæ ахуыр кæнын. Сусæггаг нæу, абоны ахуырдызæтæ арæх нал кæсынц литературон уацмыстæ, зынтæй æмбарындæ текстты анализ, сæ логикон хъуыдыкæнынад фæлæмæгъдæр, удварны хъомыладмæ нал ис фаг цæстæнгас.

Мадæлон литературæ нымæд у федералон, æнæмæнгхъæугæ предметыл, ног ахуырадон стандартты йын ис сæрмагонд бынат.

Программæйы нысан æмæ хæстæ

- литературæйы фæрцы скъоладзауты иумæйаг культурæ рæзын кæнын;
- литературæйы æмбарынад бацамонын;
- литературон уацмысыл æнцой кæнгæйæ, цардæн аргъ кæнын, цард æнкъарын;
- ахуырдызæтæм рæзын кæнын чиныгкæсæджы культурæ;
- ныхасы арæхстдынадтæ райрæзын кæнын æмæ а.д.

Стандартты домæнтæм гæсгæ арæзт программæтæ æмæ ахуыртæ «филологи»-йæ хъуамæ арæзт уой ахæм уагыл.

Мадæлон литературæ:

1) чингуытæ кæсын æмæ литературæ ахуыр кæныны ахадындынад адæймаджы миддунейы рæзтæн цы пайда сты, уый бамбарын; чингуытæ кæсыныл фæцалх кæнын,

2) литературæ адæмы национ-культурон хæзна кæй у, адæмы цард хуыздæр бамбарыны фæрæз кæй у, уый æнкъарын;

3) мадæлон æвзагыл фыст хуыздæр уацмыстæ ахуыр кæныны фæрцы банкъарын кæнын мадæлон æвзаджы коммуникативон-эстетикон гæнæнтæ, мадæлон æвзаг адæмæн сæ химбарынады фæрæз кæй у, уый;

4) хъомыл кæнын:

а) хорз эстетикон æнкъарæнтæ кæмæ ис,

æ) фысгæ æмæ дзургæ ныхасы алыхуызон жанртæй пайда кæнгæйæ, хи хъуыдытæ раст æргом кæнынмæ чи арæхсы,

б) бакаст уацмыс равзарынмæ, уый фæдыл хи хъуыдытæ раргом кæнын чи зоны;

в) уæгъд рæстæг чингуытæ кæсынмæ чи тырны, ахæм чиныгкæсæджы;

5) алыхуызон этнокультурон традицитæ цы аивадон уацмысы æвдыст цæуынц, уый раст æмбарыныл фæцалх кæнын;

б) амонин аивадон уацмысы структурон æмæ эстетикон æвзæрст.

Ирон литературæ ахуыр кæныны предметон фæстиуджытæ

- ирон литературæйæ аивадон тексты бындурыл зонындзинæдтæ райсын; литературон уацмыс анализ кæнынмæ арæхстдзинад хуыздæр кæнын;
- аивадон уацмыстæ кæсыны культурæ рæзын кæнын.

Уымæ стыр нысаниуæг ис аивадон литературæйы фæрцы удварны хъомылады фарстатыл кусынæн, абоны рæстæгæн аргъ кæнын зонынæн; æгъдау, кад, намыс, патриотизм æмæ граждайнаг хæстæ цы сты, уый зонынæн; гуманон дунембарынад æмæ национ химбарынадæй хайджын кæнынæн; литературон уацмысы эстетикон æнкъарæнтæ æмбарынæн; ирон адæмы национ культурæйы сæйраг миниуджытæ литературон тексты агурынæн; ирон литературæйы нысаниуæг æмбарынæн, йæ бастдзинад æндæр адæмты литературæтимæ, культурæтимæ иртасынæн.

Стандарттæм гæсгæ скъоладзаутæ литературæйæ райсдзысты ахæм зонындзинæдтæ æмæ арæхстдзинæдтæ:

-иумæйаг культурон-литературон арæхстдзинæдтæ: литературон уацмыс арф æнкъарын; ирон литературæйы бастдзинад æппæтдунеон литературæтимæ æмбарын; кæсыны культурæ бæрзонд кæнын; библиотекайы, интернеты ифформаци агурын зонын;

-царды зынаргъдæр цы хæзнатæ сты, уыдон иртасынмæ арæхсын: алыварсы дунемæ уарзон цæстæй кæсын; царды алы фæзындмæ хи цæстæнгас дарын; æмбарын литературæйы нысаниуæг адæймаджы удварны хъомылады; адæймаджы фауинаг миниуджытæм критикон цæстæнгасæй кæсын; литературон уацмысы агурын дзуæппытæ зæрдæагайæг фæрстытæн;

-кæсыны культурæ бæрзонддæр кæнынмæ арæхстдзинад: литературон уацмысмæ сфæлдыстадон цæстæнгасæй кæсын; зæрдæмæ хæстæг темæтыл уацмыстæ æвзарын æмæ сæ кæсын; литературон уацмысы цы дуг æмæ культурæйы кой цæуы, уыдоны æдыл арæзт диалогон ныхасы архайын; уацмысы сæйраг персонажты миддунейæн æмæ архæйдтытæн аргъ кæнын зонын;

-ныхас кæнын; ныхасы стильтæй раст пайда кæнын зонын.

8 кълас
(34)
РÆСТÆГ ÆМÆ ЦАРД

РАЗНЫХАС (1 сах.)

Литературæ – зонындзинæдтæ æмæ дунеуынынад уæрæхдæр кæныны, рæсугъддзинад уыныны фæрæз.

Литературæ – адæймаджы бæрзонд хъуыдытæ æмæ рæсугъд æнкъарæнты гуырæн. Адæмон сфæлдыстад æмæ аив литературæ – национ удварнæй ифтонг кæныны, царды бæрзонд нысанмæ тырнын кæныны мадзал.

Æмбарынад «фольклор» («адæмон сфæлдыстад»). Адæмон сфæлдыстады хуызтæ æмæ сæйраг жанртæ. Эпос, таурæгътæ, историон зарджытæ. Мифтæ æмæ истори ирон фольклоры. Адæмон сфæлдыстады зонадон, хъомыладон æмæ эстетикон ахадындынад.

Истори æмæ адæмон æгъдæуттæ эпосы æмæ таурæгъты. Фольклор æмæ литературæйы бастдзинад. «Нарты кадджытæ» – ирон адæмы эпос. Эпосы сæйраг æууæлтæ.

АДÆМОН СФÆЛДЫСТАД
Сахуыр кæнынæн

НАРТЫ ЭПОС (5 сах.)

Нарты эпосы сæвзæрд. «Нарты кадджытæ» – хъайтарон (хъæбатырон) эпос. Рагон мифтæ æмæ историон хабæрттæ эпосы. Нæ адæмы æгъдæуттæ эпосы.

Нарты сæйрагдæр моралон домæнтæ. Сфæлдыстадон (аивады) тыхы егъау æнтыст кадджыты. Нарты кадджыты ахадындынад не 'взаг, нæ культурæ æмæ нæ литературæйы рæзты.

«Ацæмæз æмæ Агуындæ-рæсугъд».

Кадæджы мидис. Нарты царды нывтæ. Мифты бынат фыдæлты царды æмæ кадæджы. Ацæмæзы миниуджытæ, йæ фæлгонц. Аивадæн аргъ кæнын. Музыкæйы тых æмæ нысаниуæг. Уацмысы поэтикон æууæлтæ.

«Фæндыр куыд фæзынди».

Кадæг «Фæндыр куыд фæзынди» – нæртон адæмы культурæ æмæ стырдынады æвдисæн; адæймаг æмæ зонды курдиат цы стырдыр трагедитæ сфæлдыстой, уыдонæй иу.

Фæндыр – аивады символ, адæмы монон уæвынад æнусонгæнæг.

«Нарты симд».

Кадæджы мидис. Нарты царды æууæлтæ. Аивады бынат Нарты царды. Акула-рæсугъды фауы мидис. Нæртон чызджы идеалтæ æмæ домæнтæ. Батрадзы хъайтарон сгуыхт. Залым (тиран) Хъæндзæргæс æмæ йæ фыдмитæ, сæ аллегион ахаст. Сæрибар æмæ патриотизмы мотивтæ кадæджы. Иу адæймаджы æнæист æфхæрд – æнæхъæн адæмæн худинаг, геройы намыс къахыргæнæн. Бæх æмæ йæ роль хъайтары царды. Кадæджы сюжет æмæ композицийы миниуджытæ. Кæрæдзийæ лæгдзинад доманы нæртон зондахаст – кады хъуыддæгтæм фæндаг.

«Нарты æмбырд».

Нарты хуыздæрты сагъæс сæ адæмы хъысмæтыл, сæ абон æмæ сæ фидæныл. Кадæг «Нарты æмбырд» – Нарты моралон кодекс: адæмы сæйрагдæр этикон принципты фæд-фæдыл ранымад; патриотизм, хиуыл хæцын, рæстдзинад дзурын, сæр сæрмæ хæссын, нозтæй бæрц зонын, хистæр æмæ кæстæры ахастытæ, сылгоймагæн аргъ кæнын. Нæртон адæмы тырнын идеалмæ.

«Нарты сæфт»

Нарты эпикон формулæ: Æнусты цард æмæ æнусты кад. Нæртон адæмы намысджын цард æмæ намысджын мæлæт. Нарты эпосы адæмы стыр гуманистон æмæ патриотон хъуыдытæ, фæзминаг патриотон сгуыхтытæ. Эпосы финал – нæртон аивдынады ирддæр æвдисæн: се сгуыхты аккаг мæлæт.

Æрныхас кæнынæн

«Сослан Бедухайы куыд æрхаста»

Аивад нарт царды. Нæртон куыд. Нæртон кафты лæгæвзарæн æмæ тыхæвзарæн функци. Челæхсæртæг æмæ Сосланы ерыс кафынæй. Дзырдæн хицау уæвын. Æнахъом хъайтары фæлгонц кадæджы. Лæгдзинадæн кад кæнын. Нæртон адæм æмæ æрдзы иудзинад. Æрымысæггаг элементтæ.

«Дауджыты лæвæрттæ Сосланæн».

Нæртон адæм æмæ сæ хуыцæутты сурæтты æнгæсад. Ирон бардуæгты функцитæ. Сæ бастдзинад зæххон адæмимæ.

«Сослан Мæрдты бæсты».

Кадæджы мидис. Нæ фыдæлты уырнынад. Мæрдты бæсты нывтæ. Дзæнæт æмæ зындон – хорздзинад æмæ æвзæрдзинад æвзарæн фæрæзтæ. Адæмы зондахаст ацы кадæджы.

«Сослан æмæ Тотрадз», «Сосланы мæлæт», «Сæууай»

ИСТОРИОН ТАУРÆГЪТÆ (2 сах.)

Сахуыр кæнынæн

«Мачъидон Алыксандр».

Таурæгъы мидис. Æрыгон паддзахи сгуыхтытæ. Æнæфсисдзинад – фыдбылызхæссæг. Зæронд лæджы куырыхон зонд, йæ амынды нысаниуæг. Истори æмæ таурæгъы æмахаст.

«Хъуды абырджытæ».

Таурæгъы мидис. Адæм æмæ паддзахи хицæутты быцæу. Цыппар æмбалы сгуыхтытæ. Хæлардзинады тых. Хъайтарты фæлгонцтæ. Адæмы ахаст «абырджытæм». Узæг буц кæныны æгъдау. Лæгдзинад æмæ патриотизмы мотивтæ. Таурæгъы сюжетон арæзты сæйраг æууæлтæ.

ИСТОРИОН-ХЪАЙТАРОН ЗАРДЖЫТÆ (2 сах.)

«Задалески Нана».

Зарæджы мидис. Ахъсахъ Тимурæ æрбабырст. Тохы æвирхъау нывтæ. Адæмы уæззау хъысмæт. Сабиты уавæр. Мады сгуыхт. Адæмы ахаст сæ ирвæзынгæнæгмæ. Зарæджы аивадон фæрæзтæ (*эпитет, абарст*). Истори æмæ зарæджы ахаст.

«Аслæнбеджы зарæг».

Зарæджы мидис. Йæ конфликт – адæм æмæ æлдæртты быцæу. Æфсымæрты сгуыхтытæ. Бæтæйы фырттæ æмæ кæсгон æлдæртты быцæу. Будзи æмæ Аслæнбег – адæмы хæрзгæнджытæ. Геройты трагикон мæлæт.

«Исахъы зарæг».

Йæ мидис æмæ йæ аивадон арæзт. Исакъ – сæрибарыл тохгæнæг. Хъайтары трагикон хъысмæт. Адæмы ахаст æлдæрттæм.

Историон æцæгдзинад æмæ хъайтарон зарæджы бастдзинад. Аивадон параллелизм æмæ йæ нысаниуæг ирон зарæджы.

XIX ÆНУСЫ ИРОН ЛИТЕРАТУРÆ

Хетæгкаты Къоста (5 сах.)

Сахуыр кæнынæн

«Уæлмæрдты».

Уацмысы мидис – ирон цардыуаг: марды æгъдауы национ æууæлтæ (бæхфæлдисæджы ныхæстæ æмæ Мæрдтыбæсты нывтæ, йæ диссæгтæ.) Адæмы æгъдау, сæ уавæр. Национ менталитет, ирон лæджы удыхъæд. Адæмы зондахаст æмæ этикон идеалтæ, сæ моралон-философон домæнтæ.

«Всати».

Уацмысы фольклорон бындур. Всатийы фæлгонц кадæджы. Всати – ирон мифологийы зæронддæр бардуаг. Авторы комкоммæ характеристикæ йæ персонажæн. Всати – «æвæлмон сибарит, хъæздыг æмæ чъынды, цыбырзонд бардуаг». Контрастон параллельтæ – уацмысы персонажты характертæ æргомгæнæн фæрæзтæ. Авторы юмористон ахаст йæ персонажмæ. Хъæздыг æмæ мæгуыр цуанæтты ныхмæвæрдты параллелизм. Зæдтæ æмæ бардуæгтæ рæстдзинады символтæ адæмы хъуыдыйы.

Л и т е р а т у р æ й ы т е о р и. *Метафорæ. Пейзаж.*

Предметты бастдзинад:

Скульптурæ. Дзбойты М. «Æфсати» (Цъæйы коммæ бацæуæны)

Музыкæ: Æфсатийы зарæг.

«Кæуæг айнаг»

Поэмæйы мидис. Ирон царды нывтæ. Истори æмæ таурæгъ поэмæйы нывæсты. Адæмы тох хæдбардзинадыл, сæ патриотизм. Тыхгæнджыты æууæлтæ. Тæрхоны лæгтæ æмæ сæ уынаффæ. Гæнах аразыны нысан. Дæсны фæрсын æмæ йæ фæстиуæг. Мад æмæ сабийы хъысмæт. Адæмы ахаст цаутæм. Мамийы мæлæт. Адæмы хъысмæт. Уацмысы тæлмац.

Л и т е р а т у р а й ы т е о р и. *Æцæгдзинад æмæ æрхъуыды аив уацмысы. Термин «легендæ». Æмдзæвгæйы бæрцбарæнтæ. Метафорæ.*

«Хъуыбады»

Поэмæйы сюжет – фæндырдзæгъдæджы хъысмæт. Йæ мидис – сидзæр фыййауы царды æвирхъау нывтæ. Фыййауы сæнттæ – адæмы æнусон бæллицтæ. Адæймаг æмæ æрдзы иудзинад. Хъуыбадыы цæугæ цард. Йæ зондахаст æмæ йæ аивады рæзт. Хъуыбадыы царды үæззау æмæ трагикон кæрон.

«Ныстуан»

Поэты бæрн. Йæ хæс адæмы раз. Поэзи æмæ царды иудзинад: «хъыгты бæстæйы – хъыджы зарджытæ».

Æрныхас кæнынæн

Кадæг «Хетæг» (1 сах.)

Кадæджы мидис. Авторы ныхас йæхи тыххæй. Кадæджы фольклорон бындур. Аланты хæст Мамайы æфсæдтимæ. Иналы фыртты сгуйхт. Хетæг æмæ Чабæханы ахастытæ. Хъайтары хъысмæт. Адæмон æгъдæуттæ æмæ сæ аивадон равдыст. Патриотизм æмæ сгуйхты темæ. Уацмысы аивадон æууæлтæ.

ТЫХБАРЫ ДУДЖЫ НЫВТÆ

Гæдиаты Секъа (3 сах.)

Сахуыр кæнынæн

«Арагуйы ерыстау æлдар»

Уацмысы мидис – Арагуйы ерыстау æлдары æнæуаг фыдхъуыддæгтæ æмæ фыдмитæ адæмæн. Æлдары хинайдзаг фæндтæ адæмы æрæууæндын кæнынæн – адæмы иумæйаг цард фехалыны хорз фæрæзтæ. Адæмы уавæр, тыхджынтæ æмæ мæгуырты ахастытæ. Архайджыты характертæ, сæ монументон фæлгонцтæ. Берд æмæ Хъызмыдæйы хъысмæт. Адæмы тох сæ бартыл. Мистала æмæ Тохтийы куырыхон архайд адæмæн кæрæдзи бамбарын кæныныл, сæ сæрибарыл. Адæмы тæрхон æлдæрттæн. Авторы гуманистон зондахаст. Национ быцæуы социалон уидæгтæ.

Æрныхас кæнынæн (1 сах.)

«Хазбийы фын»

Историон таурæгъ. Æцæг историон хабæрттæ сæ «легендарон-адæмон-фольклорон» формæйы, сæ аивадон сконд. Историон таурæгъы жанрон спецификон æууæлтæ. Телпоцы, инæлар Дельпоццоы æфхæрæн экспедицимæ хæст Хъобангомы. Хазбийы сгуйхт. Хазбийы фын – беллетристон элемент. Архайджыты фæлгонцтæ, сæ хъысмæт.

Л и т е р а т у р а й ы т е о р и. *Историон таурæгъ. Аивадон фæлгонц æмæ йæ аразæн фæрæзтæ.*

Малиты Геуёрги (2 сах.)

Сахуыр кæнынæн

«Гъонгæси фурт мæгур Мæхæмæт».

Поэмæйы таурæгъон бындур. Адæмы уавæр стонг заман. Мæхæмæты фæзминаг миниуджытæ: ныййарджытыл аудын, үæздандзинад, хъару æмæ курдиат. Ханы ахаст Мæхæмæт æмæ йæ чызджы уарзондзинадмæ. Мæхæмæт æмæ Гиданнæйы мæлæт, йæ социалон ахосæгтæ. Поэмæйы сюжет æмæ композици.

Л и т е р а т у р а й ы т е о р и.

Терминтæ «сюжет» æмæ «композици» бæстондæр базонын.

Гæдиаты Цомахъ (2 сах.)

Сахуыр кæнынæн

Ахæстоны фыстытæй. Æмдзæвгæты хуымæтæг сюжет æмæ арф, ахадгæ мидис.

«Фын».

Ахæсты үæззау уавæр, йæ мæтæйдзаг хъуыдытæ. Ахæсты бæллын фыны йæ бæстæ, йæхионты фенынмæ. Царды æцæг нывтæ ахæсты фыны: йæ хъæу æмæ йæ хæдзары æдзæллаг уавæртæ, Тæригъæддаг бинонтæ: мады хъарджытæ. Ахæсты ног бæллиц – йæ фынтæй

фервæзын. Ахæстон æмæ бæстæ, ахæст æмæ йæ бинонты иумæйаг композицион рæнхъ – æмдзæвгæйы социалон æмæ философон мидис.

«Ме 'фсымæрмæ».

Уацмыс – авторы дзуапп йе 'фсымæры фыстæгæн. Фыстæг – æвирхъау æмæ зæрдæрисгæ уавæртæ, хъыгтæ зæгъыны фæрæз (фадат). Нывты бæлвырд æмæ карз рæстдзинад. Контрасты фæрæз: æмбыд хатæн æмæ æддейы рæсугъд дуне, уалдзыгон æрдз. Хъайтары монолог, йæ рæсугъд æнкъарæнтæ – адæймаджы стырдзинады æвдисæнтæ.

«Хуры тын».

Хуры тын удджын кæнын. Цардхæссæг æрвон рухс. Цины цыбыр фембæлд мысинæгты æнæкæрон халы æвзæрæн.

Сагъæс æмæ, хур сæрибарæй кæм æрттивы, уыцы дунемæ бæллын. Цин, уæлмонц бæллицтæ æмæ ахæсты хъызæмар уавæры контрастон нывтæ.

* Литературæйы теори.

Термин «эпиграф». Æмбарынад «удджын кæнын» (*олицетворени*). Абарст.

«Хæлæг».

Мигъты æрдзон уаг. Æцæгæлон мигътæ – геройы æнкъарæнтæ цырынгæнæг. Мигъты фидауц, сæ нысан æмдзæвгæйы. Арв æмæ ахæстон, мигътæ æмæ ахæст. Сæ контрастон уавæртæ. Ахст лæджы удыхъæд, ныггæнды дæр чи нæ сæтты, уыцы тохгæнæг адæймаджы фæлгонц, йæ рæсугъд бæллицтæ æмæ йæ рыст.

«Бæлон».

Æрдзы фæзындты алыхуызонад. Рæсугъд æхсинæг – цард, сæрибар æмæ уарзты символ. Ахæсты хуыздæр бæллицтæ æмæ царды хъуыдыты бастдзинад сæрибар маргъимæ.

Предметты 'хсæн бастдзинад.

Уырыссаг литературæ. Ахæсты темæ уырыссаг поэзийы. **М.Ю. Лермонтов.** «Тучи», «Узник». **А.С. Пушкин.** «Узник». **Цæлыккаты Ахмæт.** «Песня горца-узника».

Брытъиаты Елбыздыхъо (3 сах.)

Сахуыр кæнынæн

«Хазби»

Трагедийы конфликт – ирон адæм æмæ паддзахы быцæу. Уацмысы историон æмæ фольклорон бындур. Хохаг царды нывтæ. Паддзахы хицауады фыдвæндтæ. Адæмы социалон дихдзинад, ныхмæвæрд къордтæ, сæ ахаст цаутæм. Адæмы куырыхон зонд æмæ патриотизм. Ислам æмæ Нанайы фæлгонцтæ. Хазби – адæмон хъæбатыр. Йæ тохы нысан. Йæ трагедийы аххосæгтæ. Йæ фæлгонц. Уацмысы идейæ – национ иудзинад æмæ хæдбардзинад.

Литературæйы теори. *Драмæ. Историон трагеди. Монолог.*

Фысгæ куыстмæ бацæттæ кæнынæн («Хазби – адæмон хъайтар»)

Малиты Геуёрги (1 сах.)

Сахуыр кæнынæн

«Федог»

Æмдзæвгæйы романтикон мидис. Рæстæг æмæ царды ивддзинæдтæ. Адæймаджы æмбæхст тыхты раргом, йæ рæзт уд æмæ зондæй. Амондмæ тырнын канд бæллицтæй нæ, фæлæ архайдæй. Поэты фæдзæхст фæсивæдæн: рухсмæ тырнын, кадзы хъуыддæгтæ аразын, намысджынæй цæрын. Уацмысы символон фæлгонцты нысаниуæг.

Хозиты Яков (1 сах.)

Сахуыр кæнынæн

«Терчы хъаст»

Поэт æмæ Терчы ныхас. Поэты бæллиц æмæ доны фæндон. Терчы раныхас (монолог), йæ царды таурæгъ. Йæ уаг ивгъуыд заман æмæ ног дуджы. Царды нысан – адæмæн лæггад кæнын, рухс хæссын.

Литературæйы теори. *Гипербола. Литотæ.*

Джусойты Нафи (2 сах.)

Сахуыр кæнынæн

«Фыццаг ныстуан Хуыцаумæ»

Ныстуан Хуыцаумæ – поэты намысон фæдзæхстытæ ног фæлтæртæн: Фыдызæхх, лæджы ном æмæ мадæлон æвзаг хъахъхъæнын, фидæны фæлтæртæн сæ амонды нысанæн ныуадзын. Поэты курдиат Хуыцауæй йæ чысыл адæмæн стыр амондæн куырыхон зонд, бæллиццаг, ныфсхаст цæуæт, фидæнмæ рæствæндаг æмæ хорз фæд ныуадзын.

«Ныстуан Иры фæсивæдмæ».

Æмдзæвгæйы мидис – адæймаджы рæсугъд фæндиæгтæ. Патриотизмы мотивтæ. Поэты сагъæс ног фæлтæрыл, Ирыстоны фидæныл.

«Хъæддаг гал»

Царды хъæнты равдыст аллегион хуызы, фæсномыгæй. Удмарæн ахæстон æмæ бæллицты дуне, цагъары уавæр æмæ сæрибар зæрдæ. Сæрибары иллюзи – рацæуæн кæцæй нæй, ахæм æнæкæрон зиллак. Аллегорийы рахызт æргом ныхасмæ. Лæгдзинад æвæстаг нæ вæййы. Поэты намысон ныстуан.

Бестауты Гууæрги (1 сах.)

Сахуыр кæнынæн

«Стай сырдноны»

Æрдзы æндзыгдзинад. Стайы уавæр ахæстæй æмæ сæрибарæй. Стайы æууæлтæ æрдзон уавæрты. Уацмысы идейæ – сæрибардзинадæн кад кæнын, цагъардзинадыл хъоды кæнын.

«Сатанайы куывд»

Сатана – адæмы мад. Йæ фæндиæгтæ: сæрибар фæллой, бæркад, рæсугъд æгъдæуттæ. Йæ фæдзæхст – сæрибар уæвын, намысджын фæлтæр хъомыл кæнын.

Л и т е р а т у р æ й ы т е о р и. Пейзаж. Аллеги.

ХÆСТЫ ЦАУТÆ ÆМÆ ДУДЖЫ ЦЕФТÆ

Коцойты Арсен (2 сах.)

Сахуыр кæнынæн

«Саломи».

Гуырдызы фыдгæнæг хæстонты хъæддаг митæ. Мады фæлмæн уарзт æмæ сылгоймаджы хъæддых сæрыстырдзинад. Хъайтар сылгоймаджы кад мæлæты сценæ – фыссæджы аивадон æнтыст. Хуымæтæг ирон мады эпикон сгуйхты трагикон фидæуц. Мады æнусон фæдзæхст: худинадджы бæсты – мæлæт.

Архайды динамикæ. Композицийы хицæндзинад (архайд райдайы цауты цыды тыхджындæр бынатæй).

«Æхцайы чырын»

Мидхæсты цаутæ æмæ сæ фæстиуджытæ. Горæты уæззау уавæр. Лидзæг æмæ тыхст адæмы исбон тæлæт кæнын – æвирхъау фыдракæнд. Æнæсæрфат пайдагæнджыты фыдæнхæл балц. Радзырды юморон ахаст. Арсены дæсныады хицæн æууæлтæ.

Дзесты Куыдзёг (2 сах.)

«Хур скæсæнырдæм нæ ныгуылы».

Мидхæсты темæ. Гуырдызы меньшевикты æнæфсарм, хъæддаг митæ. Хуымæтæг уæздан æууæндаг лæг Дзанджы архайд йæ хъæу тыхгæнджытæй бахъахъæныныл, хи æгадæй бахизыныл. Сыгъдæг ирон лæджы тип æмæ хигъæдон адæймаджы фæлгонц. Хъайтары кад мæлæт.

Плиты Харитон (2 сах.)

«Сæлимæт»

Поэмæйы мидис. Ресы хохы романтикон пейзаж. Меньшевикты фыдракæндтæ. Лигъдæтты хъызæмар. Стигъджыты къорды уаг. Сæлимæты фæлгонц. Йæ уынд æмæ йæ удыхъæды рæсугъддзинад. Йе сгуйхт. Поэмæйы æвзаг.

Цёгъраты Максим (1 сах.)

«Фæстаг æхсæв»

Хохаг хъæуты уавæр цардивæнты. Адæймаджы ахаст фыды уæзæгмæ. Мад æмæ райгуыраг зæхх. Нуцайы хъысмæт, йæ удыхъæды миниуджытæ.

Плиты Грис (2 сах.)

«Авд цухъхъайы»

Хæсты трагедитæ æмæ сгуйхтытæ, азар æмæ адæмы хъысмæт. Мады уавæр. Йæ ныхас йæ фыртты дзаумæттимæ. Авд æфсымæры мæлæт – мад æмæ йæ хъæбулты трагеди. Хъайтарон зарæджы традици балладæйы (мард хæстоны монолог), балладæйы сюжет. Лирикæ æмæ

эпикайы баиу. Архайд æмæ змæлды арф æнкъарæнтæ. Цухъхъатæ – лæппуты цардæгас фæлгонцтæ. Куырдуаты баззайæг авд чызджы трагеди.

Л и т е р а т у р æ й ы т е о р и. *Балладæ. Тæлывæрд композици.*

Фысгæ куыст: «Хæст – нæ ныхæстæн сæ карздæр».

П р е д м е т т ы ' х с æ н б а с т д з и н а д. Дунеон литературæ. *Ф. Шиллер.* «Ивиковы журавли». *А. Шамиссо.* «Все выдаст ясное солнце». *Роберт Саути.* «Суд божий над епископом». (*Чиныг «Эолова арфа. Антология баллады»*).

Литературæ, нывкæнынад æмæ скульптурæ.

Тауаситы Сослæнбеджы конд бюст Хъæууонхæдзарадон академийы цур. Дзæуджыхъæуы Плиты Иссæйы номыл фæзы скульптортæ Тотиты Барис æмæ Ходы Никъалайы арæзт монумент Плиты Иссæйæн (*архитектор Хъазбегты З.*), æвæрд æрцыд 1997 азы.

Скульптор Санахъоты Сергей æмæ архитектор Алыккаты Русланы конд цыртдзæвæн Дзæуджыхъæуы Сырхæфсæддонты парчы (*1982 аз*).

Литературæ æмæ музыкæ. Плиты Иссæйы зарæг (*адæмон зарæг*).

Цёрукъаты Алыксандр. (1 сах.)

«Цымæ мын цы дзуры?..»

Æрдз æмæ адæймаджы бастдзинад. Адæмы истори. Иры намыс æмæ трагикон цаутæ. Патриотизмы мотивтæ уацмысы.

Литературæйы теори. *Сидæн.*

Булкъаты Михал (2 сах.)

«Нæмыгдзæф фæндыр»

Уацауы мидис. Хъæууон цард æмæ хæсты нывтæ. Уацмысы архайджыты хъысмæт. Бечыры лæгдзинад. Кæстæр æфсымæры фидар удыхъæд. Патриотизмы мотивтæ.

Л и т е р а т у р æ й ы т е о р и. *Символы* тыххæй æмбарынад фæарфдæр кæнын.

Хъазиты Мелитон

«Сызгæрин уадындз» (*уацау цыбыртæгондæй*) (2 сах.)

Сабидуг æмæ хæст. Хæсты цауты айзæлд ирон хъæуы. Аивады æнæкæрон тых – хæстонтæм æнхæлмæкæсæг адæмæн ныфсы хос, фыдгæнæгыл уæллахизгæнæг.

Фысгæ куыст: «Хæст – нæ ныхæстæн сæ карздæр» (1 сах.)

АИВАД – РÆСУГЪД ÆНКЪАРÆНТЫ ÆВЗÆРÆН

Багъæраты Созыр (1 сах.)

Сахуыр кæнынæн

«Зæрбатгутæ»

Æнахуыр сусæгдзинад – геройы лирикон равг æмæ поэтикон дисы гуырæн. Зæрватыччыты зарæджы фидауц – аивады æрдз, поэзийы алæмæт, йæ арвæрдынау æнæрмæгон дуне, хъуыдытæ æмæ æнкъарæнты зæлон фæлгонц.

Барахъты Гино (1 сах.)

«Бæстырæсугъд»

Джусойты Нафи (1 сах.)

«Фæндыры цагъд»

Фæллад адæймаджы мидхъуыдытæ. Фæндырдзагъды уæнгрогæнæг тых. Хуымæтæджы ирон цагъды фидыц, йе 'ууæлтæ. Алæмæты мырты дуне – ивгъуыд рухс мысинæгты хъалгæнæг, æндæр дуг æмæ æндæр адæмы сурæттæ сногæнæг. Хæсты цафы æнусон ностæ æмæ хъæдгæмттæ.

Дзаболаты Хазби (1 сах.)

«Ирон кафт».

Ирон кæфтыты хицæн хуызтæ, сæ поэтикон нывæвдыст. Сæ бастдзинад адæмы цардимæ. Поэты хъуыдытæ.

Дзасохты Музафер (1 сах.)

«Æнкъард зарæг»

ФЫДÆЛТЫ КЪАХВÆДТÆ.

Сахуыр кæнынæн

Мыртазты Барис (1 сах.)

«Æфцæгмæ»

Хистæр фæлтæрты хъысмæт. Хистæрты ахаст кæстæртæм. Хистæрты хæс – рæзгæ фæлтæрыл аудын, фæндаг сын амонын. Цард – зын балц. Фæлтæрд лæджы ныстуан фæисвæдæн: лæгдзинад æвдисын, кадзы хъуыддæгтæ кæнын.

«Фыдæлты мæсгуытæ»

Мæсгуыты ахаддзинад фыдæлты царды. Сæ уавæр нæ рæстæджы. Адæмы ахаст рагон цыртдзæвæнтæм. Поэты бæллиц – сабырдзинад.

Малиты Васо (1 сах.)

«Скифтæ»

Скифтæ – иры номдзыд фыдæлтæ. Сæ царды уаг – æфсæддон балц, хæст, æхсар æвдисын. Поэты сагъæс скифтæ æмæ сæ байзæддаджы хъысмæтыл, сæ «бынтыл». Хæстон царды фæстиуджытæ. Авторы фæдзæхст: аразын – царды хос, адæмы фарн.

Литературæйы теори. Сидæн.

Джыккйты Шамил (2 сах.)

«Дауыт-Сосланы хъынцъым»

Монолуджы жанр, йæ нысан, йæ хицæндзинад. Монолуджы хуызтæ.

Дауыт Сослан – историон герой, йæ рæстæджы зондджындæр æмæ ахуыргонддæр лæгтæй иу, Гуырдызы хæстон фæтæг. Йæ хæстон сгуйхтыты нысан – Гуырдызы паддзахад сфидар кæнын, æддагон знæгтæй йæ хъахъхъæнын. Геройы характер æмæ хъысмæт поэтикон уацмысы. Геройы тых æмæ хъаруы аенгæсдзинад нæртон тых æмæ хъаруимæ. Сосланы хъынцъымы ахосаг. Контрастон нывты нысан. «Паддзах æмæ цагъары» трагеди».

Ходы Камал (1 сах.)

«Рагон нырыккон зарæг»

Нæ рагфыдæлты æмæ нырыккон ирон лæджы фæзминаг миниуджытæ. Лæгæй-лæгмæ æргом тох уд æмæ фыдыбæстæйы сæрибардзинадыл. Хæхтæм сидты символон нысан. Мæнгард знаджы сусæг архайдмæ къæрцхъус уæвын. Поэты бæллиц – «фыдæлты бæрцытау» æнгом адæм уæвын нæ адæмы зæрдæты райхъал кæнын. Æмдзæвгæйы оптимистон ахаст.

«Кæмдæр ирон лæппутæ зарынц»

Авторы ахаст æрдз æмæ историмæ, Ирыстоны знон æмæ абонмæ. Йæ мысинæгтæ æмæ йæ катæй. Ирон зарæг – царды хъæлæс, æхсар æмæ намысы фидиуæг. Уацмысы мидис – хъæбатыртæ зарынц хъæбатыртыл.

ÆВЗАДЖЫ ХЪЫСМÆТ – АДÆМЫ ХЪЫСМÆТ (3 сах.)

Гёдиаты Секъа

«Ирон æвзаг»

Малиты Васо

«Дыууæ барæджы» 2-аг хай

Кокайты Тотрадз

Сагъæс сомбоныл

Фысгæ куыст: «Ныууагътой мын мæ фыдæлтæ хæзна...» (2 сах.)

**Кусæн программæ
ирон литературæйæ, 8-æм кълас,
æдæппæт 34сах**

№	сахæт тæ	нымæ ц	Урочы хуыз, тип	Урочы темæ	Универсалон ахуырадон архæйдтыгæ	Фæстиуджыгæ
1	1	01.09	Урок-балц ивгъуыдмæ	«Нарты каджытæ»- ирон адæмы эпос «Нарты симд»- мидис	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтыгæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджыгæ рагацау сбæрæг кæнын базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстыгæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын. Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтыгæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджыгæ рагацау сбæрæг кæнын базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p>	<p>Æмбарынад "фольклор" ("адæмон сфæлдыстад"). Адæмон сфæлдыстады хуызтæ æмæ сæйраг жанртæ. Эпос, таурæгътæ, историон зарджытæ. Мифтæ æмæ истори ирон фольклоры. Адæмон сфæлдыстады зонынадон, хъомыладон æмæ эстетикон ахадындзинад. Истори æмæ адæмон æгъдæуттæ эпосы æмæ таурæгъты. Фольклор æмæ литературæйы бастдзинад. Зоной: текст, йæ мидис; йæ цаутæ æмæ сæ рæзт (сюжет); сæ хъайтарты, уыдоны æууæлтææмææмæ ахастыгæ; -дзырдаивады хуызтæ: Арæхсой: - текстæраст,</p>

				<p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын.</p>	<p>аив æмæрæвдз кæсынмæ; - уацмысты мидис радзуринмæ; фæрстытæн бæстон дзуапп дæттынмæ; -персонажтæн характеристикæ дæтттынмæ;". Кадæджы мидис. Нарты царды æууæлтæ. Аивады бынат Нарты царды. Акула- расугъды фауты мидис.Нæртон чызджы идеалтæ æмæ домæнтæ. Батрадзы хъайтарон сгуйхт.</p>
2		11.09	<p>«Ацæмæз æмæ Агуынд- рæсугъд»- ы нарты царды нывтæ.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын</p>	<p>". Кадæджы мидис. Нарты царды нывтæ. Мифты бынат фыдæлты царды æмæ кадæджы. Ацæмæзы миниуджытæ, йæ фæлгонц. Музыкайы тых æмæ нысаниуæг.</p>
3		18.09	<p>Таурæгъ «Мачъидон Алыксан» -</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p>	<p>Таурæгъы мидис. Ёрыгон паддзахы сгуйхтытæ. Ёнафсисдзинад —</p>

				<p>ы мидис.</p> <p>базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдынад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондынад гурын</p>	<p>фыдбылыз хæссæг. Зæронд лæджы куырыхон зонд, йæ амынды нысаниуæг. Истори æмæ таурæггы æмахаст.</p>
4	1	25.09	<p>Таурæгъ «Хъуды абырджытæ » - йы хæлардына ды тых.</p> <p>Таурæгъ «Хуыцауы азар» -ы кофликт- хæс æмæ æнкъарæнт ы быцæу.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдынад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондынад гурын</p> <p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p>базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын</p>	<p>Йæ мидис. Адæм æмæ паддзахы хицæутты быцæу. Цыппар æмбалы сгуыхтытæ. Хæлардынады тых. Хъайтарты фæлгонцтæ. Адæмы ахаст "абырджытæм". Уазæг буц кæныны æгъдау. Лæгдынад æмæ патриотизмы мотив. Таурæггы сюжетон арæзты сæйраг æууæлтæ. Таурæггы мидис. Иæ конфликт — хæс æмæ æнкъарæнты быцæу. Райгуыраен бæстæйыл гадзрахатæй цæуын — фыдракæнд. Адæмы тæрхон æмæ таурæггы</p>

				<p>æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадьндзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын</p>	<p>сæргонды нысаниуæг. Кико — уæздан æмæ æгъдауылхæст адæймаг. Пирузы мидсагъæстгæ æмæ йæ хъизæмар. Хорз æмæ рæстдзинады уæлахиз.</p>
5	1	02.10	<p>Историон – хъайтарон зарæг «Задалески нана» -йы адæмы уæззау хъысмæт</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p>	<p>Зарæджы мидис. Ахсахъ Тимурьы æрбабырст. Тохы æвирхъау нывтæ. Адæмы уæззау хъысмæт. Сабиты уавæр. Мады сгуыхт. Адæмы ахаст сæ ирвæзынгæнагмæ. Зарæджы аивадон</p>

		<p>«Аслæмбед жы зарæг» - ы æфсымæрты сгуйхт.</p>	<p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын удгоймагон уаа æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын базонæн уаа хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын удгоймагон уаа æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын базонæн уаа хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын удгоймагон уаа</p>	<p>фæрæзтæ (эпитет, абарст). "). Зарæджы мидис. Йæ конфликт — адæм æмæ æлдæртты быцæу. Æфсымæрты сгуйхтытæ. Бæтæйы фырттæ æмæ Кæсæджы æлдæртты быцæу. Будзи æмæ Аслæнбег — адæмы хæрзгæнджытæ. Геройты трагикон мæлæт.</p>
		<p>"Исахъы зарæг". Исaxъ — сæрибарыл тохгæнæг..</p>	<p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын удгоймагон уаа</p>	<p>". Йæ мидис æмæ йæ аивадон арæзт. Исaxъ — сæрибарыл тохгæнæг. Хъайтары трагикон хъысмæт.</p>

				<p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад</p>	
6	1	09.10	<p>Къостайы уацмысты мидис æмæ идейæтæ. Поэты катыйы аххосæгтæ «Сагъæс»-ы.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын</p>	<p>Хетæгкаты Къоста-адæмон поэт. Йæ цардвæндаг. Йæ уацмысты мидис æмæ идейæтæ. "Сагъæс". Поэты катыйы аххосæгтæ. Поэты хæс æмæ нысан — адæмы иу кæнын, амондмæ сын фæндаг амонын, сæрибар æмæ фыдыбæстæйы сæраппонд тох кæнын.</p>
7	1	16.10	<p>Адæймаджы царды нысан-адæмы иу кæнын «Марды уæлхъус»-ы.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст коммуникативон уаа</p>	<p>Адæймаджы царды нысан — хорз хъуыддæгтæ кæнын. Хорздзинад — номгæнæг, хæрзгæнæг - "æнæмæлæт".</p> <p>"Ахуыр". Уацмысы мидис. Царды нывтæ. Давæджы æууæлтæ. Литературæйы</p>

			<p>Адæмы уæззау уавæр «Азар»-ы. Царды нывтæ «Ахуыр»-ы.</p>	<p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын</p> <p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын</p>	теори. Метоними.
8	1	23.10	<p>Поэмæ «Чи дæ?»-йы. Историæмæ таурæгъ поэмæ «Кæуæг айнаг»-ы.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p>	<p>Поэмæйы мидис — хæххон адæмы цард, иунæджы хъысмæт. Сидзæры уавæр, йæ удхайраг цард. "Куыст — цардæн фæрæз". Хъайтар — цардбæллон, куыстуарзаг, ныфсхаст, сыгъдæгзæрдæ адæймаг. Ирон чызджы уавæр патриархалон хæдзары, йæ</p>

				<p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын</p> <p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтыгæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджыгæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстыгæ æвæрын, хи хъуыдыгæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын</p>	<p>хъысмæт. Æрдзы нывгæ поэмæйы.</p> <p>". Поэмæйы мидис. Ирон царды нывгæ. Истори æмæ таурæгъ поэмæйы нывæсты. Адæмы тох хæдбардзинадыл, сæ патриотизм.</p> <p>Тыхгæнджыты æууæлтæ. Тæрхоны лæггæ æмæ сæ уынаффæ. Гæнах аразыны нысан. Дæсны фæрсын æмæ йæ фæстиуæг.</p>
9	1	06.11	<p>Мад æмæ сабийы хъысмæт поэмæйы.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтыгæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджыгæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстыгæ æвæрын, хи хъуыдыгæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын</p>	<p>Мад æмæ сабийы хъысмæт. Литературæйы теори. Метафорæ.</p>
10	1	13.11	<p>Секъа –</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын,</p>	<p>Секъа — адæмон фыссæг.</p>

			<p>адæмон фыссæг. Ирон царды нывтæ «Айссæ»-йы. Адæмы фæзминаг миниуджыт æ.</p>	<p>ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдынад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондынад гурын</p> <p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдынад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондынад гурын</p>	<p>Йæ царды хабæртæ. Йæ бæллицтæ — рухс фидæн, сæрибар æмæ фæрныг цард.</p> <p>.Ирон царды нывтæ. Адæмы уавæр паддзахи заманы. Адæм æмæ хицауады быцæу. Уацмысы конфликт. Хицæутты фыдмитæ. Адæмы тох сæ бартыл æмæ сæ намысыл. Ахмæты хъысмæт. Йæ фæлгонц. Айссæйы хъысмæт. Адæмы фæзминаг миниуджытæ.</p>
11	1	20.11	<p>«Азау»-уарзондыны æнкъарды таурæгъ.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p>	<p>."Азау" — уарзондыны æнкъарды таурæгъ". Рагон ирон царды æууæлтæ</p>

			<p>Исбонь тых уацмысы.</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зоньн, проблема раст сбәрәг кәнын хъәугә информаци ссарын зоньн әмбаргә куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фәрстыгә әвәрын, хи хъуыдыгә әргом кәнын, ахуырти әмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>әнкәрын ирон әвзәджи ахадьндзинад нә адәмы царды, мадәлон әвзәджи аивдзинад , Фыдыбәстәм әмә мадәлон әвзәгмә уарзондзинад гурын</p> <p>Регулятивон: ахуырадон нысан әвәрын, ахуырадон архәйдгыгә сбәрәг кәнын, ахуыры фәстиуджыгә рагацау сбәрәг кәнын</p> <p style="text-align: center;">базонән уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зоньн, проблема раст сбәрәг кәнын хъәугә информаци ссарын зоньн әмбаргә куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фәрстыгә әвәрын, хи хъуыдыгә әргом кәнын, ахуырти әмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>әнкәрын ирон әвзәджи ахадьндзинад нә адәмы царды, мадәлон әвзәджи аивдзинад , Фыдыбәстәм әмә мадәлон әвзәгмә уарзондзинад гурын</p>	<p>Исбонь тых адәмы царды. Фыдәлты әгдәуттә әмә әнкәрәнты быщәу. Таймуразы тох йә амондыл. Азауы тәригәддаг хъысмәт. Хъайтарты фәлгонцтә. Уарзондзинады уәлахиз. Адәмон әгдәуттә.</p>
--	--	--	---	---

12	1	27.11		<p>Елбыздыхъо - ирон театр саразæг, сæрибары фидиуæг. Трагеди «Хазби»-йы историон бындур.</p>		<p>Елбыздыхъо — ирон театр саразæг, сæрибары фидиуæг. Йæ цардвæндаг. Трагедийы конфликт — ирон адæм æмæ паддзахы быцæу. Уацмысы историон æмæ фольклорон бындур.</p>
					<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын базонæн уаа хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p>	

коммуникативон уаа

фæрстытæ æвæрын,
хи хъуыдытæ æргом кæнын,
ахуырты æмгуыстады пълан аразын

удгоймагон уаа

æнкъарын ирон æвзаджы ахадьндзинад нæ адæмы царды,
мадæлон æвзаджы аивдзинад ,
Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын

13	1	04.12		<p>Хохаг царды нывтæ. Адæмы куырыхон зонд æмæ патриотизм.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдынад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондынад гурын</p> <p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдынад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондынад гурын</p>	<p>Хохаг царды нывтæ. Паддзахы хицауады фыдвæндтæ. Адæмы социалон дихдынад. Адæмы куырыхон зонд æмæ патриотизм. Ислам æмæ Нанайы фæлгонцтæ. Хазби — адæмон хъæбатыр. Йæ тохы нысан. Йæ трагедийы аххосæгтæ. Йæ фæлгонц.</p>
				<p>Хазби – адæмы хъæбатыр.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p>	<p>Уацмысы идейæ — национ иудзынад æмæ хæдбардынад.</p>

				<p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын</p>	
14	1с	11.12	<p>Илас Æрнигон. Уацмыс «Хæрзбон»- ы идейæ. "Фыд йæ фыртæн фæдзæхсы".</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын</p>	<p>". Ирон лæджы хъысмæт хæдхæцæгады уавæры. Фыдыбæстæйæ кæй фæхауæггаг, уый аххосæгтæ. Патриоты хъызæмар. Йæ уавæр æцагæлон зæххыл. Уацмысы идейæ — Райгуырæн бæстæ уарзын. Фæдзæхстыты мидис. Ирон лæджы æууæлтæ, йæ кад æмæ йæ намысы æвдисæнтæ. Мад æмæ Райгуырæн бæстæ. Фыды зондахаст. Патриотизм — уацмысы идейæ. Литературæйы теори. Абарст.</p>
15	1	18.12	<p>Гаглойты Рутен Намыс -</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p>	<p>Аллегион радзырд. Намыс - царды фарн. Йæ уавæр тыхми æмæ хæрамы</p>

				<p>царды фарн.</p> <p>базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p>коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p>удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын</p>	<p>дунейы. Рæстдзинадмæ тырнын — Намысы нысан. Уацмысы идейæ — социалон хæрамæн тæрхон кæнын.</p>
--	--	--	--	---	---

16	1	25.12		<p>Арсен – ирон аив дзырды зæрингуырды</p> <p>Радзырд «Декрет»-ы мидис.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдынад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондынад гурын</p> <p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдынад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондынад гурын</p>	<p>Коцойты Арсен - ирон аив дзырды зæрингуырды. Йæ царды хабæртгæ, йæ рухсадон куыст.</p> <p>". Радзырды мидис - дини кусæджы хъысмæт цардивæн рæстæджы. Сауджыны митæ ног æхсæнадон уавæрты. Йæ миниуджытæ: мæнгард, дыдзæсгом, магуса. Кусæг лæг, йæ удыхъæд æмæ йæ зондахаст. Сатирæ æмæ юмор ацы радзырды.</p>
17	1	15.01		<p>Мидхæсты цаутææмæ сæ</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p>	<p>" Мидхæсты цаутæ æмæ сæ фæстиуджытæ. Горæты уæззау уавæр</p>

				<p>фæстиуджы тæ «Æхцайы чырын»-ы</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзынад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондынад гурын</p>	
18	1	22.01	<p>Цомахъ – сæрибары зарæггæнæг æмæ рухстауæг.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзынад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондынад гурын</p>	<p>Гæдиаты Цомахъ — сæрибары зарæггæнæг æмæ рухстауæг. Йæ цардвæндаг. "Фын". Æмдзæвгæты цикл "Ахæстоны фыстытæй". Йæ сæвзæрд, йæ иумæйаг мидис. Ахæсты тыхст æмæ зынтæ. Йæ фæндон. Лирикон геройы рæсугъд удыхъæд. "Арв нæры". Тызмæг æрдзы ныв. Мигътæ - талындыджы символон фæлгонц. Дымгæ — змæлд æмæ тохы фæсномыг. Уарын — æрдз ноггæнæг, арвы нæрд — рухс хæссæг. Тохы мотив — уацмысы сæйраг хъуыды. "Æрæхсæв",</p>

						"Райсом".Цомахъ æмæ йæ тохы æмбæлтты уавæр ахæстоны. Сæ тохы бæрзонд нысан — адæмы амонд, рухс æмæ сæрибары æгъдæутгæ. Поэты фæндæттæ йæ Райгуырæн бæстæ æмæ йæ адæмы рухс фидæны сæраппонд. Æрдз — цард æмæ дунейы фидауц.
19	1	29.01	Малиты Георги.Геуæргийы сфæлдыстады ахадындин ад Æмдзæвгæ «Федог»-ы символон нысаниуæг.	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтыгæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджыгæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонаен уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстыгæ æвæрын, хи хъуыдыгæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындиннад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын</p> <p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтыгæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджыгæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонаен уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p>	Малиты Геуæргийы царды хабæртгæ. Поэты сфæлдыстады ахадындиннад дыгурон дзырдаивады рæзты. "Федог "Гъонгæси фурт мæгур Мæхæмæт ".Æмдзæвгæйы романтикон мидис. Поэты фæдзæхст фæсивæдæн: рухсмæ тырнын, кады хъуыддæггæ аразын, намысджынаей царын. Уацмысы символон фæлгонцты нысаниуæг.	

				<p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадьндзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын</p>	
20	1	05.02	<p>Беджызаты Чермен.Уацмыс «Мæсгуытæ дзурынц»-ы иумæйаг характеристика.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемаæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадьндзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын</p>	<p>Мæсгуытæ дзурынц", йæ иумæйаг характеристика (афæлгæст).</p>

21		12.02	<p>Таурæгъ – новелла «Æлбегаты Батай æмæ Бæрсæгаты чындз»-ы иумæйаг мидис. Фыдæлты цард æмææгъдæуттæ.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын</p> <p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын</p>	<p>"Æлбегаты Батай æмæ Бæрсæгаты чындз". Таурæгъ-новеллæйы иумæйаг мидис. Фыдæлты цард æмææгъдæуттæ, сæ аивадон равдыст. Батай æмæ йæ мыггаджы хъысмæт. Адæмы зæрдæйы уаг æмæ зондахаст, сæ гуманизм. Бæтæг — мыггаджы хистæр, адæмы фарн хæссæг.</p>
			<p>Уарзондзин ад – царддæттæг.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p>	<p>Уарзондзинад — цард дæттæг. Уацмысы æвзаджы æууæлтæ.</p>

				<p>хи ныхас раст рацаразын зоньн, проблемаэ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зоньн æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадьндзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын</p>	<p>Литературайы теори. Таурæгъ.</p>
--	--	--	--	--	---

22	1	19.02		<p>Хъуылаты Созырыхъо. Ирон царды социалон быцæутæ «Хохаджы хъæстытæ»-йы. Цамел æмæ Хадзионы фæлгонцтæ.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдынад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондынад гурын</p> <p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдынад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондынад гурын</p>	<p>Фыссæджы цард æмæ сфæлдыстад. "Хохаджы хъæстытæ". Ирон царды социалон быцæутæ.</p>
23	1	26.02		<p>Дзесты Куыдзæг Тега –</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p>	<p>Фыссæджы сфæлдыстады æууæлтæ. Куыдзæг — радзырды дæсны. "Тегайы</p>

				<p>хæргæнæг «Тегайы бæлас»-ы.</p>	<p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадьндзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын</p>	<p>бæласы" мидис. Уацмысы сюжет.</p>
--	--	--	--	---	---	--

24 1	05.03		<p>Хозиты Яков Поэты бæллиц æмæ фæндон «Терчы хъазт»-ы Гулуты Андрей Хæсты уæззау фæстиуджы тæ «Хъæбатыр ы мæлæт»- ы.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдынад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондынад гурын Поэты царды хабæрттæ. Йæ бынат ирон поэзийы. "Терчы хъазт". Поэт æмæ Терчы ныхас. Поэты бæллиц æмæ фæндон. Терчы раныхас (монолог), йæ царды таурæгъ.</p> <p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдынад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондынад гурын</p>
------	-------	--	---	---

				<p>"Хъæбатыры мæлæт". Хæсты уæззау фæстиуджытæ. Советон адæмы хъайтарон тох фашисты ныхмæ.</p>
--	--	--	--	--

25	1с	12.03		<p>Епхиты Тæтæри Радзырд «Хуыйæнда Г»-ы мидис.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын базонæн уаа хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст коммуникативон уаа фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын удгоймагон уаа æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын</p>	<p>Хуыйæндаг". Радзырды мидис — фыдæгъдау адæймагты фыдуынд митæ.</p>
----	----	-------	--	--	--	---

26	1	19.03		<p>Плиты Грис Баллада « Авд цухъхъайы» -хæсты азар æмæ адæмы хъысмæт. Мады рухс фæлгонц.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын базонаен уаа хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст коммуникативон уаа фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын удгоймагон уаа æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзынад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондынад гурын Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын базонаен уаа хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст коммуникативон уаа фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын удгоймагон уаа æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзынад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондынад гурын</p>	<p>Баллада «Авд цухъхъайы». Хæсты азар æмæ адæмы хъысмæт. Мады уавæр. Йæ ныхас йæ фыртты дзауматимæ. Фыртты дзауппытæ. Се сгуйхтытæ, сæ кады мæлæт. Авд чызджы хъысмæт. Мады рухс фæлгонц. Дарæс удджын кæнын æмæ йæ аивадон нысаниуæг уацмысы. Литературайы теори. Термин баллада.</p>
----	---	-------	--	--	--	---

27	1	02.04		<p>Цаггараты Максим Нуцайы хъысмæт, йæ удыхъæды миниуджыт æ «Фæстаг æхсæвы». Хохаг хъæуты уавæр цардивæнты .</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдынад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондынад гурын</p> <p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдынад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондынад гурын</p>	<p>Фæстаг æхсæв". Мад æмæ райгуырæн зæхх. Нуцайы хъысмæт, йæ удыхъæды миниуджытæ. Хохаг хъæуты уавæр цардивæнты. Адæймаджы ахаст фыды уæзæгмæ.</p>
28	1	09.04		<p>Мыртазты Барис Хистæры</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p>	<p>Хистæр фæлтæры хъысмæт. Хистæры ахаст кæстæртæм. Хистæры хæс</p>

			ахаст «Æфцæгмæ» -йы.	<p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемаæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдынад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондынад гурын</p>	- рæзгæ фæлтæрыл аудын, фæндаг сын амонын. Цард - зын балц. Фæлтæрд лæджы ныстуан фæсивæдæн: лæгдынад æвдисын, кады хъуыддæгтæ кæнын.
29	1	16.04	Гæбулты МелитонРад зырд «Æнæмастæ й цæр»- мидис.	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемаæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдынад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондынад гурын</p>	Радзырды мидис. Бинонты ахастдынадтæ.
30	1	30.04	Цæрукъаты Алыксандр. Æрдз æмæ адæймаджы бастдынад «Цымæ мын цы дзуры?»	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемаæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p>	"Цымæ мын цы дзуры?.." Æрдз æмæ адæймаджы бастдынад. Адæмы истори. Иры намыс æмæ трагикон цаутæ. Патриотизмы мотивтæ уацмысы.

			<p>-йы. Горзы лагдзинад «Цардæй мæлæты æхсæны» - йы.</p>	<p>коммуникативон уаа фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын удгоймагон уаа æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондынад гурын Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын базонаен уаа хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст коммуникативон уаа фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын удгоймагон уаа æнкъарын ирон æвзаджы ахадындынад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондынад гурын</p>	<p>Литературайы теори. Термин сидæн. Радзырд "Цардæй мæлæты æхсæн". Йæ мидис.</p>
31- 32	2	07.05 14.05	<p>Джусойты Нафи.Патри отизмы мотивтæ «Ныстуан Иры фæсивæдмæ »-йы.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын базонаен уаа хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст коммуникативон уаа фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p>	<p>"Ныстуан Иры фæсивæдмæ". Æмдзæвгæйы мидис — адæймаджы рæсугъд фæндиæгтæ. Патриотизмы мотивтæ. Поэты сагъæс Ирыстоны фидæныл.</p>

					<p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын</p>	
33-34	2	21.05 28.05		<p>Бестауты Геуæрги. Æрдзы æндзыгдзин ад «Стай сырдноны»-йы.</p>	<p>Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын</p> <p style="text-align: center;">базонæн уаа</p> <p>хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст</p> <p style="text-align: center;">коммуникативон уаа</p> <p>фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын</p> <p style="text-align: center;">удгоймагон уаа</p> <p>æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын</p>	<p>Æрдзы æндзыгдзинад. Стайы уавæр ахæстæй æмæ сæрибарæй. Стайы æууæлтæ æрдзон уавæрты. Уацмысы идейæ — сæрибардзинадæн кад кæнын, цагъардзинадыл хъоды кæнын. Литературæйы теори. Терминтæ метоними, антитезæ</p>
	34					

